

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 2021. december 3-i ülése 4. számú napirendi pontja

Beszámoló a Tolna Megyei Értéktár Bizottság 2020. II. félévi és 2021. évi munkájáról

Előterjesztő: dr. Say István, a Tolna Megyei Értéktár Bizottság elnöke

Előadó: dr. Say István, a Tolna Megyei Értéktár Bizottság elnöke

Az előterjesztést előzetesen tárgyalta a Területfejlesztési és Koordinációs Bizottság.

Tisztelt Közgyűlés!

A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. tv. határozta meg az értékek feltárásának, őrzésének és továbbadásának alulról építkező országos mozgalmi rendszerét, amelyen belül jelentős szerepet szánt a megyei bizottságoknak. A Tolna Megyei Értéktár Bizottság az országban a legelsők között, 2013. márciusában alakult meg, és immár kilencedik esztendeje működik, tevékenysége országos szinten is elismert.

A Tolna Megyei Értéktár Bizottság megújított ügyrendjének II. fejezet g) pontja értelmében a Bizottság évente beszámol tevékenységéről az alapító Közgyűlésnek. Az utolsó bizottsági beszámoló 2020. június 26-án került a testület elé. A járványügyi helyzet következtében az azóta eltelt időszakban nem kerülhetett sor a beszámolás teljesítésére, így a jelen előterjesztés a 2020. II. félévi és gyakorlatilag a teljes 2021. évi tényeket egyben foglalja össze. Tekintettel arra, hogy az előző állapothoz képest az adatokban nem túl nagy változás következett be, így ez alkalommal a beszámoló a településenkénti friss összesítés mellett a korábbiaktól eltérő típusú mellékleteket tartalmaz.

Az aktuális helyzet szerint a Tolna megyei települések 64 %-a, mind a 11 város, valamint 59 község folytat eltérő intenzitású értéktári tevékenységet. Ezzel az arányával Tolna megye a kiemelkedően legjobbak csoportjában található. A megyei értékei számát illetően ugyanakkor magasan megelőzi az ország összes többi megyéjét, ami főleg annak köszönhető, hogy az érintett települések műemlékeit, természetvédelmi értékeit, valamint Népművészeti Mestereinek munkásságát a Bizottság külön mérlegelés nélkül a Megyei Értéktárba emelte. (1. és 2. sz. *melléklet* – benne a többi megye az Értékkörkép NMI 2021. összegzése alapján)

Megyénkben eddig nem alakult értéktári bizottság a Dombóvári járás északi és déli részének számos településén, és többek között nincsenek helyi bizottságok a Fadd-Gerjen-Dunaszentgyörgy, illetve a Zomba-Kéty-Felsónána települési triókban sem. Ezt a sort egészíti ki sok egészen apró település. (3. sz. *melléklet*) Örömet jelent, hogy a vizsgált időszakban a nem lebecsülhető jelentőségű Németkér és Ozora is csatlakoztak az értékek feltárásának, őrzésének és továbbadásának már létező megyei hálózatához, és az ő jóvoltukból a felterjesztéseik nyomán is emelkedhetett a megyei értékek száma.

A tavaly életbe lépett új kormányrendelet (324/2020. (VII. 1.) értelmében helyi értékek felvételéről is dönt a megyei bizottság azon települések esetében, ahol nem működik helyi értéktár bizottság. Az elmúlt időszakban két helyi értékről (Boross Jolán munkássága, Zomba; Gyöngyössy Imre munkássága, Értény) született döntés.

A pandémia ellenére 2020 júliusában Medinán, 2021 júliusában pedig Sárszentlőrincen nagy sikerrel megvalósulhatott a Megyei Értékek Napja. Ezeken a rendezvényeken számos település mutatkozott be az értékeivel, és jelen voltak a későbbi csatlakozásra készülő települések is, továbbá az erdélyi testvérmegye, Hargita kiállítói is. Az eseményeket az ünnepi beszédeken túl díjátadások és rangos műsoros előadások is gazdagították, illetve színesítették.

A Nemzeti Művelődési Intézet Tolna Megyei Igazgatósága nemcsak ezeknek a jeles napoknak a megrendezésében volt együttműködő partner, hanem a települések „értéktári érzékenyítésében” is. Működött emellett az úgynevezett Hungarikum Klub, és az Igazgatóság által szervezett OKJ-s közművelődési szakemberképzések keretében is megvalósult az erre irányuló együttműködés.

Az idei tanévben online formában zajlott le a Kincses Tolna Megye Értékvetélkedő a fiatalok számára, melyen nyolc településről 18 csapat vett részt. A megye turizmusának és vendéglátásának, valamint az agrár- és élelmiszergazdaságának értékeivel ismerkedhettek meg a fiatalok, akik a tanév során érték felterjesztéseket is készítettek, ezek közül eddig kettő javaslat (Paksi siller, Széchényi kastély, Nagydorog) került fel a megyei lajstromra. Az első félévben községi felnőtt csapatok számára is zajlott egy 5 fordulós online vetélkedő.

A Sió-menti településeken megvalósuló helyi identitás erősítő projekt keretében több eszköz is készült: virtuális túraútvonal applikáció, melynek segítségével a Sió-mente természeti, népművészeti értékei és épített örökségi helyszínei ismerhetők meg, illetve megvalósult két kastély – a tengelici Benyovszky és a Katalin-pusztai Schell kastély - elméleti 3D rekonstrukciója. Az értékmegőrzést és a fiatal korosztály oktatását segíti a 21 részes filmsorozat, amely a térség hagyományait, épített és természeti örökségét, irodalmi értékeit veszi számba. A projekt keretében elkészült két újabb értéktári kötet is, mely 52 település 164 értékét mutatja be.

A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. „A magyar kultúráért és oktatásért” című pályázata keretében online stratégiai játék készült, melynek segítségével Tolna és Hargita megye értékeit lehet megismerni.

A közvetlen bizottsági munka jóval visszafogottabb volt a korábbi évekénél, amit a járványügyi helyzet indokolt. Kiemelkedő esemény volt a Bizottság 2020 szeptemberében Nagydorogra kihelyezett ülése, ahol a számos döntést követően a helyi települési értéktár bizottság tartott tájékoztatót a Megyei Bizottság számára, majd a település vezetőivel közös „értéktári látóútra” került sor.

Ezt követően megyei bizottsági ülés keretében folytatott munkára 2021 májusában került sor, amikor számos – több település, valamint versengő diákok által felterjesztett – érték kaphatott megyei minősítést, valamint a Bizottság javaslatot tett a Közgyűlés Elnöke számára tolnaikummá minősítésekre (Mészöly Miklós írói

munkássága, az Ozorai Vár és a Rákóczi túrós esetében), illetve megyei értékdíjak átadására is (Nagydorog község és a gyönki gimnázium számára). A bizottság sajnálattal egy megyei érték állagromlás miatti felfüggesztéséről is döntött, amely mindaddig érvényben marad, amíg a hőgyészi Zsinagóga helyzetében nem történik érdemi változás. Így a megyei értékek száma 70 településen 461 lett (4-5. sz. *melléklet*).

Határozati javaslat:

**A Tolna Megyei Önkormányzat
Közigyűlésének .../2021. (XII. 3.) közgyűlési
határozata a Tolna Megyei Értéktár
Bizottság munkájáról szóló beszámoló
elfogadásáról**

A Tolna Megyei Önkormányzat Közigyűlése a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Korm.rendelet 4. § (1) bekezdés c) pontja alapján a Tolna Megyei Értéktár Bizottság 2020. II. félévi és 2021. évi munkájáról szóló beszámolót elfogadja.

Felelős: Fehérvári Tamás, a Közigyűlés elnöke

Határidő: azonnal

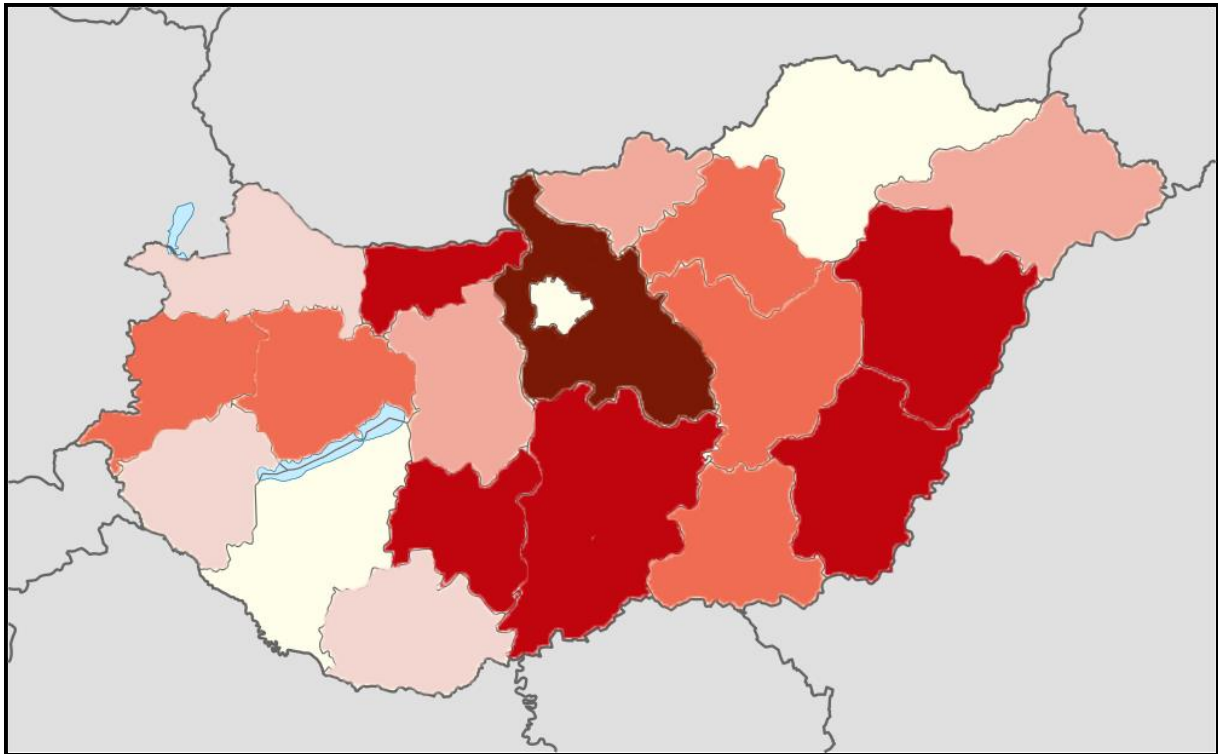
Szekszárd, 2021. november 19.

**dr. Say István
a Bizottság elnöke**

A megyék értéktári tevékenységet folytató településeinek aránya és megyei értékeinek száma

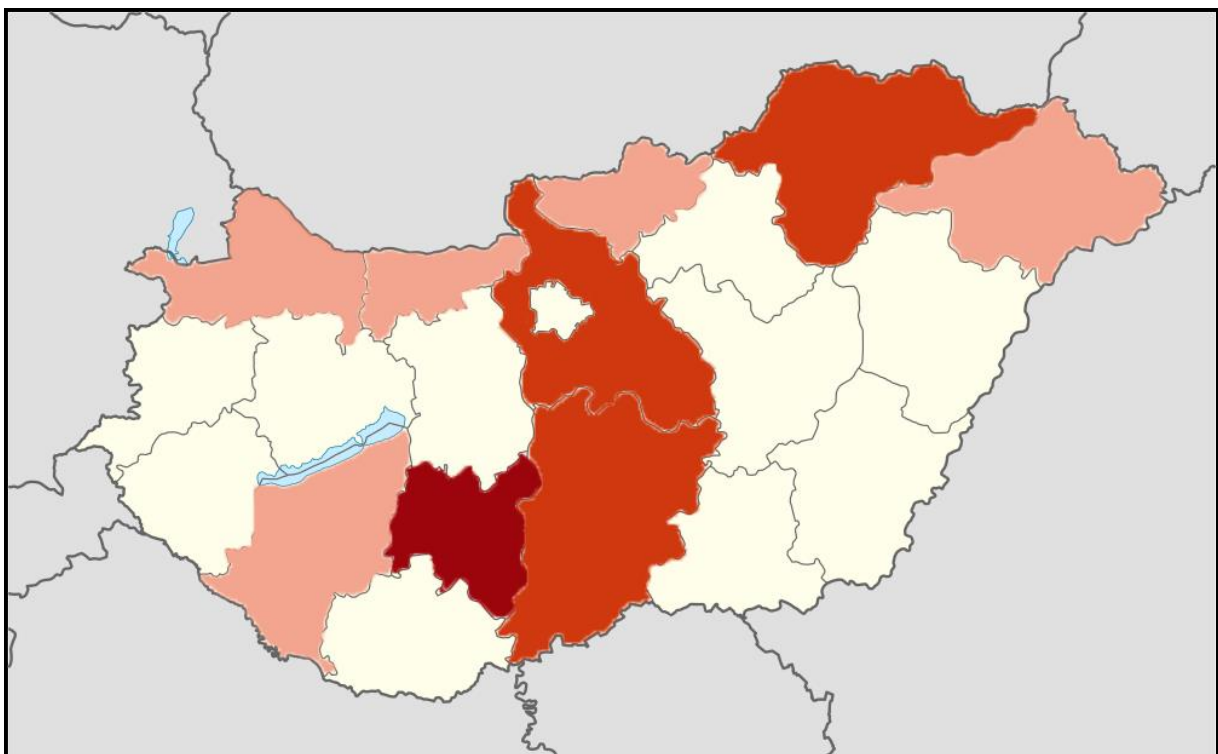
Megye	Települések			Megyei értékek összes száma
	összes száma	értéktári tevékenységgel	%	
Bács-Kiskun megye	119	76	<u>64</u>	<u>221</u>
Baranya megye	301	64	<u>21</u>	<u>47</u>
Békés megye	75	51	<u>68</u>	<u>64</u>
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	358	61	<u>17</u>	<u>215</u>
Csongrád-Csanád megye	60	32	<u>53</u>	<u>95</u>
Fejér megye	108	38	<u>35</u>	<u>58</u>
Győr-Moson-Sopron megye	183	52	<u>28</u>	<u>101</u>
Hajdú-Bihar megye	82	51	<u>62</u>	<u>65</u>
Heves megye	121	60	<u>50</u>	<u>68</u>
Jász-Nagykun-Szolnok megye	78	40	<u>51</u>	<u>77</u>
Komárom-Esztergom megye	76	50	<u>66</u>	<u>148</u>
Nógrád megye	131	41	<u>31</u>	<u>113</u>
Pest megye	187	146	<u>78</u>	<u>226</u>
Somogy megye	246	42	<u>17</u>	<u>155</u>
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	229	75	<u>33</u>	<u>133</u>
Tolna megye	109	70	<u>64</u>	<u>461</u>
Vas megye	216	122	<u>56</u>	<u>87</u>
Veszprém megye	217	115	<u>53</u>	<u>89</u>
Zala megye	258	76	<u>29</u>	<u>61</u>

A megyék értéktári tevékenységének települési lefedettsége %-ban

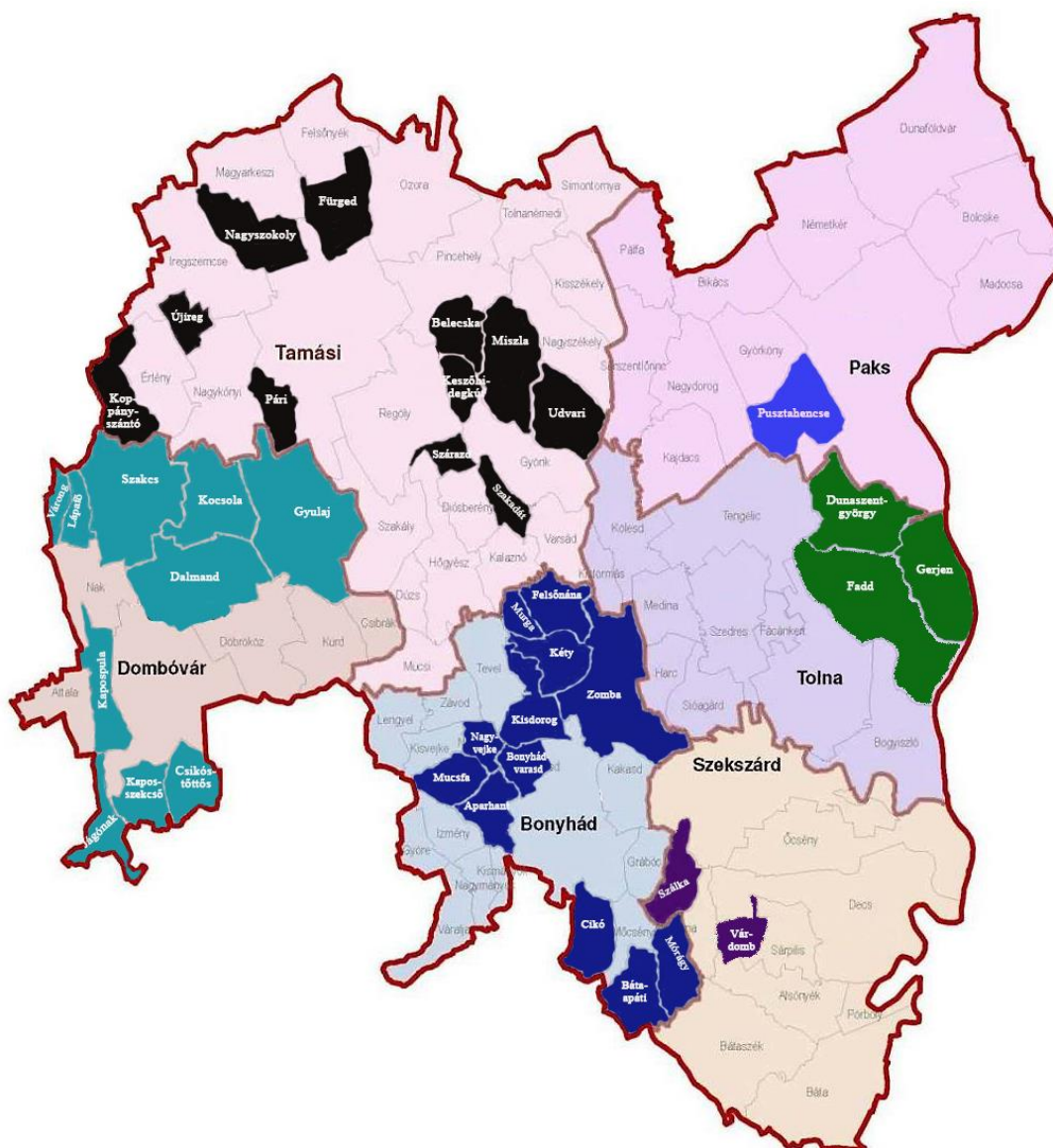

1. Pest 78, 2. Békés 68, 3. Komárom-Esztergom 66, **4-5. Bács-Kiskun és Tolna 64**, 6. Hajdú-Bihar 62...
18-19. Borsod-Abaúj-Zemplén és Somogy 17-17

A megyei értékek száma megyénként

1. Tolna 461... 2. Pest 226, 3. Bács-Kiskun 221, 4. Borsod-Abaúj-Zemplén 215...
18. Fejér 58, 19. Baranya 47

Bonyhádi járás: Aparhant, Bátaapáti, Bonyhádvarasd, Cikó, Felsőnána, Kéty, Kisdorog, Mórág, Mucsfa, Murga, Nagyvejke, Zomba (12 település)

A Tolna Megyei Értéktár 2021 végi jegyzéke települések szerint

Sorszám	Település	Épített környezet	Kulturális örökség	Ipari és műszaki megoldások	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	Turizmus és vendéglátás	Természeti környezet	Egészséges életmód	Sport	Összesen
1.	Szekszárd	23	15		5	1	4		1	49
2.	Bátaszék	17	6	2						25
3.	Bonyhád	21	4	1	1					27
4.	Dombóvár	6	6		2			1	1	16
5.	Dunaföldvár	12	1	1		1	1	1		17
6.	Gyöngy	4	3							7
7.	Nagymányok	3								3
8.	Paks	23	7	2	2		5	1	1	41
9.	Simontornya	7	1							8
10.	Tamási	7	4	2			2	1		16
11.	Tolna	8	12	2	2		2		1	27
	Városok	131	59	10	12	2	14	4	4	236
12.	Alsónána	2								2
13.	Alsónyék	1	1							2
14.	Attala	1			1					2
15.	Báta	4	5	1						10
16.	Bikács	1					3			4
17.	Bogyiszló	1	8	2	1		1			13
18.	Bölcske	5	1		1		1			8
19.	Csibrák	1								1
20.	Decs	2	17		1					20
21.	Diósberény									
22.	Döbrököz	1								1
23.	Dúzs	1								1
24.	Értény	1	1							2
25.	Fácánkert	1		1						2
26.	Felsőnyék	4					1			5
27.	Grábóc	2	1							3
28.	Györe	1								1
29.	Györköny	1	3		1					5
30.	Harc	1			1					2
31.	Hőgyész	6					1			7
32.	Iregszemcse	3								3
33.	Izmény	1	1							2
34.	Kajdacs	2								2
35.	Kakasd		1							1
36.	Kalaznó	1								1
37.	Kismányok	1								1
38.	Kisszekely	2					2			4
39.	Kistormás	1								1

40.	Kisvejke				1					1
41.	Kölesd	2	4	1						7
42.	Kurd	1					1			2
43.	Lengyel	4	1				1			6
44.	Madocsa	1	3				1			5
45.	Magyarkeszi	1		1						2
46.	Medina	4	6							10
47.	Mőcsény	2								2
48.	Mucsi	2								2
49.	Nagydorog	2	3		1		1			7
50.	Nagykónyi	1								1
51.	Nagyszékely	1								1
52.	Nak							1		1
53.	Németkér	1	1				2			4
54.	Ozora	3								3
55.	Őcsény	1	4	1						6
56.	Pálfa	1	1							2
57.	Pincehely	3	1							4
58.	Pörbölly	1	1				1			3
59.	Regöly	2	1				1			4
60.	Sárpilis	1	2							3
61.	Sárszentlőrinc	3	3							6
62.	Sióagárd		6		1					7
63.	Szakály	1								1
64.	Szedres	4	1				2			7
65.	Tengelic	8	1				2			11
66.	Tevel	3								3
67.	Tolnanémedi	1								1
68.	Váralja	1	1				1			3
69.	Varsád	1								1
70.	Závod	3								3
	Községek	107	79	7	9	0	22	1	0	225
	Mindösszesen	238	138	19	21	2	36	5	4	461